

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

ACTUAL PROBLEMS OF PRACTICAL PSYCHOLOGY

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

UDK 001+159.9 (063)
BBK 72+88.4
Z-41

It is printed by the decision of the Academic Council of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (protocol No. 17 dated 06/27/2024).

ORGANIZING COMMITTEE

Heads of the organizing committee

Krasnozhon Andriy Vasylyovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Myzichenko Hanna Vyacheslavivna – Doctor of Political Sciences, Professor, Vice-Rector for Research of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Prof. Abramciów Rafał – Doctor Ph. D in Psychology, Associate Professor, Director of the Institute of Psychology, University of the National Education Commission (Krakow).

Potang Angela – Associate Professor, PhD in Psychology Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Jusienė Roma – Professor, PhD in Psychology, Director of Psychology Institute, Vilnius University (Lithuani).

Bedny Marina – Assistant Professor, Department of Psychological and Brain Sciences Johns Hopkins University (USA).

Deputy Heads

Prof. Krzywoszański Łukasz – Doctor PhD in Psychology, Associate Professor at the Institute of Psychology, Director of the Centre for Research on Neurocognitive Functions and Self-Regulation. Head of the Neurocognitive Psychology Department, University of the National Education Commission (Krakow).

Bondarenco Olga – PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Cerlat Raisa – Associate Professor, PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Asieieva Yuliia Oleksandrivna – Doctor of Psychological Sciences, Head of the Department of Language and Psycho-Pedagogical Training, Odesa National Economic University (Odesa).

Vdovichenko Oksana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Dean of the Social and Humanitarian Faculty, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Zaritska Valentyna Vasylivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Practical Psychology Department, Classical Private University (Zaporizya).

Kazanzhy Maria Yosypivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of General and Differential Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Overchuk Victoria Anatolivna – Doctor of Economic Sciences, Candidate of Psychological Sciences, Professor, Head of the Psychology Department, Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia).

Savenkova Irina Ivanivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Sitnik Svitlana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Fomenko Karina Ihorivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor of the Psychology Department, Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda (Kharkiv).

Members of the organizing committee:

Symonenko Svitlana Mykolaivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Professor Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kondratieva Iryna Pavlivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kosianova Olena Yuriivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Lazorenko Tetiana Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Grech Olena Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution

«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Golovska Iryna Georgivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Melnychuk Iryna Valentinivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Maistrenko Tetiana Mykolaivna – PhD student in Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Actual problems of practical psychology: Collection of scientific works of International Scientific and Practical Internet Conference(17 May 2024, m. Odessa). Odessa, 2024. 425 P.

The collection contains materials from an international scientific and practical conference dedicated to addressing current issues in practical psychological science. The scientific works primarily focus on theoretical and practical aspects of modern psychological science.

Attention to all applicants, post-graduate students, and young scientists from psychological and pedagogical universities.

ЗМІСТ

Секція І.

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Овсепян К. М., Карпич І.А., Лазоренко Т. М.20

ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛІЧНОЇ МОДЕЛІ РИЗИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕБЕЗПЕКИ

Нечипоренко В. В., Поспелова І.Д.....23

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ САМОТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ

Трофименко А. М., Карпич І. В., Лазоренко Т. М.....25

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ У НОВІЙ ЕТНІЧНІЙ ДІАСПОРІ

Климчук Б.В., Асєєва. Ю.О.....28

ВИВЧЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ КОРЕЦІЯ В УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Малиш В.Є., Венгер Г. С.....29

ВПЛИВ ҐЕНДЕРНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНИХ РОЗЛАДІВ У МОЛОДІ

Кулєва М. В., Асєєва. Ю.О.....34

ҐЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Христофорова В.С., Асєєва. Ю.О.....36

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Горб Г. В., Штученко І.Є.....38

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ

Кісілевич О. П., Короцінська Ю.А.....41

ДО ПИТАНЬ КОНФЛІКТОГЕННОСТІ ТА СУСПІЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ

Двойних К.Є., Грек О. М.....45

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТИЧНИХ ОСІБ

Романова О. А., Бабчук О.М.....49

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ НА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

Коджаман Е.Ш.....51

ПСИХОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ

Сороченко О.В.....55

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Семьошин А. Г., Зарицька В.В.....58

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Дерновий Ю.І.....60

ДО ПИТАНЬ КОНФЛІКТОГЕННОСТІ ТА СУСПІЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ

Двойних К.Є., Грек О. М.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Конфліктогенність середовища як предмет дослідження психологічної науки – це характеристика процесу виникнення в певному довіллі різних суперечностей і протиріч, а також явного прояву наслідків їх зіткнення в соціальному та інших вимірах.

Основними проблемними аспектами феномену конфліктогенності є:

1. Багатофакторність: потреба врахування системного впливу різноманітних комбінацій факторів в динаміці їх кількості та якості.
2. Латентність утворення конфліктів: фактичні наслідки прояву ще дотепер невідомих або неочевидних для дослідників факторів.
3. Нелінійна залежність зворотного зв'язку між власною думкою людей стосовно себе і довілля (світосприйняттям) та виникненням конфліктів, що є історично зафіксованою давністю [2; 4].
4. Межі використання методів опитування і тестування як інструментарію дослідження: статистична обробка дозволяє виявляти лише лінійні, а отже, короткочасні залежності між змінними. Це виявляється недостатнім для прогнозування конфліктів, процес утворення умов для яких має, як правило, довготривалий та нелінійний характер.
5. Швидкість психологічних змін у будь-якому середовищі: така динаміка випереджує появу нових наукових розробок, а тому розв'язання проблеми конфліктогенності дедалі ускладнюється [6; 7].

Основним протиріччям у проблематиці конфліктогенності середовища є протиріччя між раціональною сутністю підходів до проведення психологічних досліджень та підсвідомими причинами, що закладають підвалини утворення конфліктів [4].

З конфліктогенністю середовища в широкому сенсі пов'язаний феномен толерантності, примусове зміщення якого в суто раціональну сферу лише збільшуватиме ймовірність виникнення нових конфліктів [1]. В цьому контексті під нелінійністю конфліктогенних процесів ми розуміємо всю сукупність психологічних проявів, які є антитезою лінійності, а отже, антитезою толерантності: прийняття до себе іншого світогляду чи способу життя, поступки, поблажливість чи потурання іншим світоглядам, терпимість до несправедливості, відмова від своїх переконань чи нав'язування їх іншим, відмова у наданні права іншим жити відповідно до їх власного світогляду тощо [5].

Для подолання протиріччя конфліктогенності необхідно представляється дослідницька технологія, що поєднувала б в собі якісно нову швидкість як для визначення індивідуальних характеристик, так і для обробки і систематизації результатів на великих масивах людей. Саме це забезпечить доступ до

узагальненої колективної підсвідомості в межах певного довкілля, а отже дозволить випереджувати утворення конфліктів через врахування нелінійних залежностей. Новою якістю такої технології має стати інтелектуальна складова, яка створена на основі апріорі нелінійної та іманентно притаманної людині сутності. Такою сутністю може виступити фактор етнічної приналежності, оскільки:

- характеристика етнічного феномену в соціальних наслідках його прояву є нелінійною відповідно до другого начала термодинаміки;
- немає людини поза етносом і кожна належить лише до одного етносу;
- етнічна приналежність зберігає свій вплив на процеси і в моноетнічному середовищі, хоча стає менш помітною через відсутність можливості оперативного порівняння з іншими етнокультурними просторами.

Характерними психологічними ознаками етносу є немотивоване цілепокладання (НМЦП) та умовно-рефлекторний механізм сигнальної спадковості (УРМСС).

Феномен НМЦП – це психологічний вихід в діяльності за межі сукупності відомих факторів, вплив яких на може бути встановлений усталеними методами визначення кореляцій, тобто, має лінійний характер. На індивідуальному рівні це називається психологією творчих здібностей (немотивованою інтелектуальною активністю). НМЦП іманентно передбачає надання права іншим жити відповідно до їх власного світогляду, стаючи тим самим реалізацією підсвідомої толерантності. НМЦП невід’ємно пов’язане із створенням нової якості незалежно від зовнішнього впливу, а також проявляється у здатності ефективно захищати створене у всіляких форматах, в чому також проявляється творчість [2; 8].

Феномен УРМСС стосується лінійної антитези толерантності, якою виступає гіпнабельність як ступінь нестійкості перед впливом всіляких зовнішніх факторів [10]. Такі фактори мають природу або безпосереднього впливу у суто фізичному аспекті (первинні інстинкти), або опосередкованому через зовнішні вербальні переконання чи безпосередній обман (набуті цивілізаційні упередження). Завдяки УРМСС гіпнабельність як етнічний феномен передається між поколіннями. Фактично, це механізм передачі у часі нелінійної обумовленості між реальною поведінкою (її динамікою) і раціоналізацією думки [2; 9]. Це відбувається через наслідування стереотипів поведінки, практично непомітних всередині моноетнічного середовища для його членів.

У цьому контексті важливим представляється здійснення узагальнення як підсвідомої толерантності, так й гіпнабельності у вигляді смислових дослідницьких полів (певних систем виміру), представлених стійкими наборами семантичних символів. Саме вони формують інтелектуальну складову технології штучного впливу на зменшення конфліктогенності середовища, основу на використанні етнічних характеристик [1; 9]. Такими смисловими полями, що

відображають психологічні характеристики, , безпосередньо пов'язані з етнічним чинником, є:

1. Гіпнабельність (**НУР**) - потужність дії умовно-рефлекторного механізму сигнальної спадковості.

2. Немотивоване цілепокладання (**UGS**) – прояв немотивованої інтелектуальної активності або психологія творчих здібностей.

3. Первинні інстинкти (**PSI**) - характерні ознаки безумовного безпосереднього домінування одних індивідів над іншими.

4. Цивілізаційні упередження (**GCB**) – ознаки психологічного переважання раціоналізованої думки над первинними інстинктами.

Отримані емпіричним шляхом та апробовані впродовж 2008-2014 рр. семантичні бази даних представлені у виді таблиці (затемненням позначені символи, домінуючі в конкретному семантичному полі)

НУР	СВ	PSI	GCB
1. Апатія	1. Агент	1. Бандит	1. Авторство
2. Апатія	2. Агент	2. Бандит	2. Винахід
3. Апатія	3. Акція	3. Бій	3. Винахід
4. Безвихідь	4. Брехня	4. Брати	4. Вчені
5. Безвольність	5. Брехня	5. Відібрати	5. Гармонія
6. Безнадійність	6. В'язниця	6. Грабіжник	6. Гармонія
7. Біль	7. Вартість	7. Грабіжник	7. Гармонія
8. Біль	8. Вигода	8. Грабіжник	8. Досвід
9. Війна	9. Впевненість	9. Гроші	9. Дружба
10. Віра	10. Впевненість	10. Гроші	10. Думати
11. Втома	11. Вплив	11. Гроші	11. Думка
12. Втрата	12. Вплив	12. Гроші	12. Думка
13. Втрата	13. Запропонувати	13. Гроші	13. Здоров'я
14. Гіпноз	14. Зрада	14. Гроші	14. Здоров'я
15. Депресія	15. Ілюзія	15. Дієздатність	15. Інтелект
16. Доля	16. Ілюзія	16. Дієздатність	16. Культура
17. Думка	17. Керувати	17. Дієздатність	17. Механізм
18. Залежність	18. Клієнт	18. Дієздатність	18. Механізм
19. Здатися	19. Комерція	19. Зброя	19. Народження
20. Здатися	20. Лідер	20. Зброя	20. Народження
21. Кинути	21. Методи	21. Зброя	21. Натхнення
22. Легковажність	22. Мислення	22. Зброя	22. Натхнення
23. Невпевненість	23. Нажива	23. Зброя	23. Натхнення
24. Невпевненість	24. Накопичувати	24. Зброя	24. Наука
25. Недбалість	25. Напористість	25. Зброя	25. Наука
26. Ненавидіти	26. Недовіра	26. Компромат	26. Освіта
27. Ненавидіти	27. Обман	27. Компромат	27. Освіта
28. Обман	28. Обмін	28. Компромат	28. Парк
29. Образа	29. Обмін	29. Компромат	29. Пісня
30. Ослаблення	30. Оратор	30. Крик	30. Пошук
31. Переляк	31. Партія	31. Крик	31. Пошук
32. Переляк	32. Підсвідомість	32. Крик	32. Придумати
33. Підпорядкованість	33. Податки	33. Крик	33. Принцип
34. Підпорядкованість	34. Посмішка	34. Наїзд	34. Природа
35. Підпорядкування	35. Прагнення	35. Напад	35. Природа

36. Поступка	36. Прибуток	36. Небезпека	36. Просування
37. Почуття	37. Психіка	37. Небезпека	37. Просування
38. Почуття	38. Робота	38. Небезпека	38. Реалізація
39. Пригнічення	39. Розрахунок	39. Пан	39. Реалізація
40. Приниження	40. Система	40. Покарання	40. Рух
41. Проблема	41. Система	41. Покарання	41. Рух
42. Розлад	42. Система	42. Покарання	42. Сім'я
43. Руйнування	43. Совість	43. Помста	43. Сім'я
44. Руйнування	44. Совість	44. Помста	44. Сім'я
45. Ситуація	45. Торгівля	45. Помста	45. Ставлення
46. Слабкість	46. Торговець	46. Порядок	46. Створити
47. Слабохарактерність	47. Торговець	47. Порядок	47. Стратегія
48. Смиренність	48. Угода	48. Страх	48. Фортеця
49. Хвороба	49. Характер	49. Страх	49. Фундамент
50. Хвороба	50. Хитрість	50. Страх	50. Фундамент

Відповідні набори семантичних символів можуть бути застосовані в будь-яких технологіях (з використанням різних форматів та платформ), які фіксують підсвідомі інтегральні реакції людини на пред'явлені стимули [3]. Особливості їх функціонального взаємозв'язку дозволятимуть своєчасно визначати утворення умов для конфліктів, а також попереджати їх розвиток через штучне стимулювання толерантності у взаємовідносинах людей на підсвідомому рівні.

Література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. Харків: Віват, 2020. 512 с.
2. Двойних К. Етнічна основа економіки. Одеса: Юридична література, 2006. 408 с.
3. Двойних К. Інвестиція наприкінці цивілізації. *Дзеркало тижня*, 2009. № 2.
4. Демони миру та боги війни: соціальні конфлікти посткомуністичної доби / ред. С.Макеєв. Київ: Політична думка, 1997. 496 с.
5. Кехо Дж. Підсвідомості все підвладне. Харків: КСД, 2019. 176 с.
6. Лерш Ф. Структура особи / пер. з нім. Київ: Пульсари, 2014. 560 с.
7. Сігман М. Таємне життя розуму : як ми мислимо, відчуваємо й вирішуємо /пер. з англ. Харків: Віват, 2019. 288 с.
8. Ellenberger H.F. The discovery of the unconscious. The history and evolution of dynamic psychiatry. New York: Basic Books, Inc., Publishers, 1970. 932 p.
9. Kelly G. The Psychology of Personal Constructs. London: Routledge, 2002. 336 p.
10. Nicholls J., Martin R., Wallace B., Fuchs P. From Neuron to Brain. Oxford: Oxford University Press, 2011. 768 p.